แสงส่องใจ

ที่ระลึก

วันวิสาขบูชา

๒ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๕๔๗

แสงส่องใจ

สก. พระญาณสังวร

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

คาเม วา ยทิวารญฺเญ นินฺเน วา ยทิวา ถเล

ยตฺถ อรหนฺโต วิหรนฺต ตํ ภูมิรามเณยฺยกํ

พระอรหันต์ทั้งหลายอยู่ในที่ใด คือบ้านก็ตาม ป่าก็ตาม ที่ลุ่มก็ตาม ที่ดอนก็ตาม ที่นั้นย่อมเป็นภูมิน่ารื่นรมย์.

นี้เป็นพระพุทธภาษิต

๐ เมื่อ ๒๖๒๗ ปีมาแล้ว ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ พระจันทร์เต็มดวงเสวยวิสาขฤกษ์ สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จจากดุสิตทิพยสถาน ลงทรงเสวยพระชาติเป็นมนุษย์ ดังเป็นที่เข้าใจกันมาแต่โบราณกาลนานนัก ว่าทรงได้รับกราบบังคมทูลเชิญจากพรหมเทพชั้นสูงผู้มีหน้าที่แวดล้อมรักษาพระพุทธบาท มีท่านท้าวจตุโลกบาล เป็นต้น ให้เสด็จลงทรงเสวยพระชาติในมนุษยโลก เพื่อทรงนำโลกมิให้ต้องว่างพระพุทธศาสนาอยู่ต่อไป นั่นก็คือเพื่อทรงดับทุกข์ดับร้อนของโลกที่ว่างพระพุทธศาสนา.

๐ โลกยามว่างพระพุทธศาสนานั้นเป็นที่ปรากฏประจักษ์ชัดแจ้ง ว่าขาดความร่มเย็นเป็นสุข มีแต่ความรุ่มร้อนรุนแรงนานาประการ ดังรู้เห็นกันอยู่แล้วทุกถ้วนหน้าในเวลานี้ ที่เพียงถึงกึ่งพุทธกาลเท่านั้น พระพุทธศาสนายังไม่ทัน

จะหมดไปอย่างสิ้นเชิงจากโลก ความเดือดร้อนรุนแรงร้อยแปดพันประการก็เกิดขึ้นมิได้ว่างเว้น เป็นไปตามที่มีคำบอกกล่าวเล่าขานกันตลอดมาเป็นเวลานานนักแล้ว กึ่งพุทธกาลนี้คือ ๒,๕๐๐ ปี ความผิดปกติก็ยังเกิดขึ้นครองโลกหนักหนา เป็นที่น่าประหวั่นพรั่นพรึงนัก และยิ่งวันก็ยิ่งรุนแรงขึ้น อย่างเหลือเชื่อ อย่างไม่น่าเป็นไปได้ ว่าบ้านเมืองที่เคยร่มเย็นเป็นสุข โดยเฉพาะบ้านเมืองของไทยเรานี้ จะมีความผิดปกติเกิดขึ้นอย่างเหลือเชื่อเช่นทุกวันนี้ได้ น่าพิศวงและน่ากลัวอยู่มิใช่น้อย นี่เป็นความจริง ที่ย่อมไม่มีผู้ปฏิเสธ.

๐ พร้อมกับที่เห็นความรุนแรงน่าประหวั่นพรั่นพรึงในยุคกึ่งพุทธกาล ก็ย่อมเห็นกันทุกถ้วนหน้า ว่าพระพุทธศาสนาไม่ปรากฏอยู่ในจิตใจผู้คนเมื่อใด หรือปรากฏอยู่เพียงบางเบาเมื่อใด

เมื่อนั้นความร่มเย็นเป็นสุขจักพลอยหมดสิ้นไปพร้อมกัน นี่แสดงถึงความยิ่งใหญ่แห่งพระพุทธานุภาพ หรืออานุภาพของพระพุทธศาสนา อานุภาพของพระรัตนตรัย คือพระพุทธพระธรรมพระสงฆ์ แต่ควรเสียใจเป็นอย่างยิ่งที่ความสำคัญแห่งพระพุทธศาสนาถูกละเลยอย่างเหลือเชื่อในปัจจุบัน คำทรงสอนในสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าได้รับความสนใจเทิดทูนเป็นสิริมงคลยิ่งใหญ่ของชีวิตน้อยมาก นี่แหละเป็นเหตุแห่งความเดือดร้อนหนักหนาขึ้นของโลกทุกวันเวลา โลกที่มีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย ชาติสำคัญชาติหนึ่งในโลก.

๐ ในฐานะสูงส่งสำคัญที่เราเป็พุทธศาสนิกมีพระพุทธศาสนาเป็นสิริมงคลสูงสุดประจำชาติ ควรอย่างยิ่งที่จะคิดให้ถูกก่อนจะสายเกินไป คิดเสียแต่ในบัดนี้ ให้เห็นความผิดพลาดบกพร่อง

อย่างยิ่งของพวกเราชาวพุทธทั้งหลาย ที่มิได้คิดให้จริงจังเลยถึงความสำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนา ที่จะสามารถพาไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุขสวัสดีอย่างยิ่งได้ นี้เป็นความจริงที่เหมือนไม่จริง เพราะอานุภาพของพระพุทธศาสนานั้นยิ่งใหญ่จนเหลือเชื่อ แต่ผู้ไม่มีบุญเท่านั้นที่จะไม่เชื่อ ส่วนผู้มีบุญจะเชื่อ บุญมากเพียงไรก็จะเชื่อมากเพียงนั้น เทิดทูนปฏิบัติพระพุทธศาสนาเพียงนั้น นี้เป็นความจริง ที่ควรพากันเชื่อให้จริงเถิด จะได้พากันพ้นทุกข์พ้นร้อนนักหนา ที่พากันได้รับอยู่ในทุกวันนี้.

๐ วันที่ ๒ เดือนมิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๕๔๗ นี้ เป็นวันมหามงคลที่เวียนมาถึงอีกครั้งหนึ่ง ผู้ใดที่ยอมรับความจริง ว่าตนยังเทิดทูนพระพุทธศาสนาไม่เพียงพอเลย ยังต่ำมาก ยังน้อยมาก ไม่สมสิริมงคลยิ่งใหญ่ของพระ

พุทธศาสนา ก็ขอให้ถือโอกาสแก้ไขความบกพร่องอย่างยิ่งของจิตใจตน ในวาระที่วันมหามงคลเวียนมาถึง ในวันที่ ๒ มิถุยายนนี้ ที่เป็นวันมหาบูชายิ่งใหญ่ของโลก มิใช่เพียงของเราผู้นับถือพระพุทธศาสนามีพระพุทธศาสนาเป็นที่รักเท่านั้น วันมหาบูชานั้นคือวันวิสาขบูชา วันที่สมเด็จพระบรมศาสดาเสด็จลงสู่โลก ให้เกิดสิริมงคลพ้นพรรณนาแก่โลก ตราบเท่าทุกวันนี้.

๐ วันวิสาขบูชาคือวันขึ้น ๑๕ ค่ำ พระจันทร์เต็มดวงเสวยวิสาขฤกษ์ ในเดือน ๖ เป็นวันที่เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๕๔๒ สหประชาชาติได้ประกาศความมีปัญญาสว่างไสว มีสัมมาทิฐิยิ่งใหญ่ โดยได้ประกาศยอมรับพระพุทธศาสนาเป็นวันสำคัญของโลก โดยมีวันวิสาขบูชาเป็นวันบูชาวันหนึ่งของโลก วันแห่งสันติภาพโลก สันติภาพที่รู้กันดีทุกถ้วน

หน้า ว่าเป็นความสงบสุขที่ปรารถนาอย่างยิ่งของทุกชาติทุกศาสนา และเป็นสันติภาพที่สหประชาชาติยอมรับอย่างเชื่อมั่นจริงใจต่อโลก ว่าคือวันวิสาขบูชา วันเสด็จประสูติ วันทรงตรัสรู้และวันเสด็จดับขันธปรินิพพาน แห่งสมเด็จพระบรมศาสดาจารย์สัมมาสัมพุทธเจ้า พระผู้ทรงพระคุณหาที่เปรียบมิได้ นั่นก็คือการยอมรับของสหประชาชาติ ต่อโลก ว่าสันติภาพหรือความร่มเย็นเป็นสุขเกิดได้จากพระพุทธศาสนาหรือสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าสมเด็จพระบรมครูของเราชาวพุทธ และของพรหมเทพผู้ยิ่งใหญ่ในสวรรค์ชั้นฟ้าด้วยกัน.

๐ ชาวโลกทั้งหลาย รวมทั้งที่เป็นพุทธศาสนิกนับถือพระพุทธศาสนา และเป็นทั้งพุทธมามกะผู้มีพระพุทธศาสนาเป็นที่รัก แม้ยังไม่แจ้งแก่ใจในความยิ่งใหญ่แห่งสมเด็จพระบรม

ศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็อาจเข้าใจได้ไม่ยากนัก เพียงนึกถึงวันวิสาขบูชา ที่เป็นทั้งวันเสด็จประสูติ ทรงตรัสรู้ และเสด็จดับขันธปรินิพพาน ว่าตรงกันทั้งสามมหาวาระ ถ้าไม่ใช่เป็นไปด้วยอำนาจความยิ่งใหญ่แห่งพระพุทธบารมี จะเป็นไปได้เพราะเหตุใด อย่าได้คิดแบบไร้ปัญญา ว่าเป็นการบังเอิญ ขอให้จำไว้อย่ารู้ลืม ว่าไม่มีคำว่าบังเอิญในการทุกอย่างที่เกี่ยวด้วยสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีบังเอิญในทุกเรื่องทุกการที่เกี่ยวเนื่องด้วยสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าท่าน ทุกเรื่องทุกสิ่งเป็นไปตามที่พระพุทธบารมีกำหนด แน่นอน.

๐ เจ้าชายสิทธัตถะมกุฎราชกุมารแห่งศากยะ เสด็จประสูติในวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๖ เป็นวันพระจันทร์เต็มดวงเสวยวิสาขฤกษ์ คือวันวิสาขปุณณมี หรือวันวิสาขบูชานั่นเอง หลังจากนั้น

๓๕ ปีมกุฎราชกุมารพระองค์นั้นทรงตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ได้ทรงเป็นสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า คือทรงตรัสรู้เมื่อพระชนมายุ ๓๕ พรรษา วันนั้นเป็นวันวิสาขปุณณมี หรือวันวิสาขบูชาเช่นกัน คือเป็นวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ พระจันทร์เต็มดวงเสวยวิสาขฤกษ์ เช่นเดียวกับเมื่อวันเสด็จประสูติ และหลังจากนั้นอีก ๔๕ ปี สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้นเสด็จดับขันธปรินิพพาน คือเมื่อพระชนมายุ ๘๐ พรรษา วันนั้นเป็นวันวิสาขปุณณมี หรือวันวิสาขบูชาอีกเช่นกัน คือเป็นวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๖ พระจันทร์เต็มดวงเสวยวิสาขฤกษ์ เช่นเดียวกับเมื่อวันเสด็จประสูติและเมื่อวันทรงตรัสรู้ วันเสด็จประสูติ วันทรงตรัสรู้ และวันเสด็จดับขันธปรินิพพาน ในสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงเกิดขึ้นตรงกันในวันวิสาขปุณณมี หรือวันวิสาขบูชา ห่าง

กันด้วยปีเท่านั้น นับปีปัจจุบันคือพระพุทธศักราช ๒๕๔๗ ก็เสด็จประสูติเมื่อ ๒๖๒๗ ปีมาแล้ว ทรงตรัสรู้เมื่อ ๒๕๙๒ ปีมาแล้ว และเสด็จดับขันธปรินิพพานเมื่อ ๒๕๔๗ ปีมาแล้ว นั่นก็คือพระพุทธศักราชเริ่มเมื่อเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้วนั่นเอง.

๐ แม้เป็นผู้ชอบเรื่องอิทธิฤทธิ ปาฏิหาริย์ บารมี ไม่น่าจะมองข้ามความสูงสุดในเรื่องเหล่านี้ที่มียิ่งกว่าพร้อมในสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีท่านผู้ใด หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใดในโลกทั้งปวง จะพรั่งพร้อมด้วยอิทธิฤทธิ ปาฏิหาริย์ และบารมีเสมอด้วยสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าแน่นอน มีกรรมหนักหนานักที่มองข้ามความยิ่งใหญ่ที่สุดนี้ไปตามกันทั้งที่ชื่นชอบนักหนาในเรื่องเหล่านี้ ที่เป็นเพียงความสำคัญเล็กน้อยนักที่สมเด็จพระบรมศาสดาทรงมี ทรงมี

พระมหากรุณาธิคุณ พระปัญญาคุณ และพระบริสุทธิคุณ ที่ยิ่งใหญ่ สูงสุดเหนือความยิ่งใหญ่สูงส่งทั้งหลายทั้งปวง ในโลกทั้งนั้น ทรงเป็นพระผู้ทรงชนะที่ไม่กลับแพ้ก็ด้วยพระคุณทั้งสาม ทั้งด้วยพระคุณนี้ยังทรงสามารถนำผู้ไม่ดื้อกับพระองค์ เชื่อฟังปฏิบัติตามที่ทรงสอนอย่างจริงจังสม่ำเสมอ ให้ได้เป็นผู้ชนะที่ไม่กลับแพ้ เช่นเดียวกับพระพุทธองค์ มีจำนวนไม่น้อย ตั้งแต่ยังทรงพระชนมายุสังขารอยู่ และแม้จนทุกวันนี้ที่เสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว ไม่ทรงมีพระรูปกายให้ผู้ไม่มีตาหาเห็นได้ไม่.

๐ การเสด็จดับขันธปรินิพพานแห่งองค์สมเด็จพระบรมศาสดาจารย์หาได้เป็นเช่นเดียวกับการละโลกนี้ไปของสัตว์โลกทั้งหลาย ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตมหาเถระ เคยเล่าไว้ว่าพระพุทธองค์เคยเสด็จลงทรงสอนท่านในยาม

ที่ท่านกำลังพยายามปฏิบัติตามคำทรงสอนเพื่อให้ถึงความเป็นผู้ชนะที่ไม่กลับเป็นผู้แพ้อีกต่อไป อีกนัยหนึ่งก็คือให้ได้ไกลกิเลสสิ้นเชิง พ้นความเกิดแก่เจ็บตายตลอดไป ไม่มีการต้องเวียนว่ายอยู่ในวัฏฏะ ในขณะที่ท่านพระอาจารย์ท่านกำลังร่ำร้องต้องการพระมหากรุณามาช่วยให้ท่านบรรลุจุดมุ่งมาดปรารถนา ได้โดยเสด็จสมเด็จพระบรมศาสดาถึงจุดสูงสุดที่หัวใจท่านร่ำร้องปรารถนาอยู่ทุกขณะจิต และด้วยพระมหากรุณาคุณสมเด็จพระบรมศาสดาทรงปรากฏพระองค์ต่อหน้าท่านพระอาจารย์มั่นมหาเถระในขณะนั้น ขณะที่ท่านกำลังปฏิบัติอยู่ในทางจงกรม ทรงแสดงตั้งแต่วิธีเดินจงกรม ตลอดไปถึงวิธีทำจิตทำใจให้ไกลจากกิเลส ที่พระพุทธองค์ทรงได้ทรงถึงแล้วเป็นพระบริสุทธิคุณ ที่เกิดได้ด้วยพระปัญญาคุณที่บริบูรณ์พร้อม และท่านพระอาจารย์มั่นก็สามารถ โดยเสด็จถึงจุดสูงสุดในพระพุทธศาสนา

คือความไกลกิเลสสิ้นเชิง พ้นการเวียนว่ายตายเกิด ได้เป็นผู้ชนะที่ไม่กลับแพ้ **"ความชนะใดที่ไม่กลับแพ้ ความชนะนั้นดี"** นี้เป็นภาษิตสำคัญประการหนึ่งในพระพุทธศาสนา พระคุณทั้ง ๓ องค์ในสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงแสดงแก่ท่านพระอาจารย์มั่นจนเป็นเหตุสำคัญให้ท่านพระอาจารย์ได้เป็นพระสำคัญ ได้ปฏิบัติแทนพระพุทธองค์อยู่ทุกวันนี้ที่น่าจะเป็นเหตุให้ได้คิด ว่าสมเด็จพระบรมศาสดาเสด็จดับขันธปรินิพพาน ทรงพ้นไปแต่พระรูปกาย ที่เพียงผู้ไม่มีตาเท่านั้นที่หาเห็นไม่ แต่ความยิ่งใหญ่ด้วยพระอิทธิฤทธิ พระปาฏิหาริย์พระบารมี หาได้พ้นไปพร้อมกับพระรูปกาย กรณีท่านพระอาจารย์มั่นเป็นเหตุให้มั่นใจได้สำหรับผู้รู้ใช้ปัญญาทั้งหลาย.

๐ อันความพิเศษยิ่งใหญ่แห่งพระอรหันต

เจ้าในพระพุทธศาสนานั้น น่าจะมีหลายท่านเคยรู้เคยเห็นมาแล้ว จึงมีความเชื่อมั่นในความพิเศษสุดแห่งธัมมะในพระพุทธศาสนา ที่สามารถทำความเป็นพิเศษไม่มีเสมอเหมือนแก่ผู้ปฏิบัติเกิดผลแล้ว มีหลายท่านเคยฟังท่านพระอาจารย์ชอบ ฐานสโม หรือที่หลายคนสมัยนี้เรียกท่านว่าหลวงปู่ชอบ เล่าให้ฟังว่าท่านเคยเกิดเป็นราชาแห่งพญานาค คือเป็นพญานาคราชใหญ่ มีบริษัทบริวารมาก และจนมาถึงปัจจุบันชาติ แม้ท่านจะได้เป็นมนุษย์แล้ว พ้นแล้วจากความเป็นพญานาคราช แต่ท่านก็ยังมีความสำคัญแก่พญานาคมากหลาย ท่านเล่าไว้ว่าเคยมีผู้ขอให้ท่านช่วยทำให้ฝนตกเพื่อให้เกิดน้ำยามแล้งจัด เมื่อท่านรับอาราธนาไปสู่ที่นั้น พญานาคจำนวนมากก็จะไปด้วย ท่านเล่าว่า พญานาคจะไปกันทั้งครอบครัว ช่วยกันพ่นน้ำฟู่ฟู่ เป็นเหตุให้เป็นฝนตกหนักทั่วบริเวณนั้น สิ้นแล้งอย่างรวดเร็ว เหตุ

การณ์นี้เกิดได้แม้เมื่อท่านพระอาจารย์ท่านที่ท่านว่าเคยเป็นพญานาคราชในอดีตชาติ แต่มาในชาติที่เป็นมนุษย์แล้วท่านก็ยังบันดาลให้เกิดความมหัศจรรย์ได้ พระพุทธศาสนาไม่น่าได้รับการเทิดทูนอย่างยิ่งหรือในด้านของอิทธิฤทธิปฏิหาริย์ ที่ชอบกันในบุคคลหมู่คณะหนึ่ง.

๐ ญาติโยมวัดบวรนิเวศวิหารและวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร ในพระบรมราชูปถัมภ์เล่าว่าเคยได้ประจักษ์ในอิทธิฤทธิของการปฏิบัติพระพุทธศาสนา ที่เกี่ยวกับท่านพระอาจารย์ชอบ ฐานสโม และเคยเล่าให้ฟังด้วยความปีติโสมนัสอัศจรรย์ในพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง ขอนำมาบันทึกไว้เพื่อให้บรรดาผู้สนใจในเรื่องของอิทธิฤทธิปาฏิหาริย์ได้ซาบซึ้งในพระพุทธศาสนา ที่เป็นเพียงจุดเล็กน้อยนักเมื่อเปรียบเทียบกับความยิ่งใหญ่แห่งพระธรรมคำทรงสอน

ที่สมเด็จพระบรมศาสดาทรงตรัสรู้และทรงมีพระมหากรุณาแสดงนำให้มีผู้รู้ตามเสด็จ ได้พ้นทุกข์ของความเกิดแก่เจ็บตาย ได้เป็นผู้ชนะที่ไม่กลับแพ้อีกต่อไป เรื่องที่ปรากฏประจักษ์แก่ญาติโยมวัดญาณสังวรารามฯ เมื่อ ๒๐-๓๐ ปีมาแล้ว เมื่อท่านพระอาจารย์หลวงปู่ชอบท่านยังมีชีวิตอยู่ ยังมิได้ละสังขารไปเช่นขณะนี้ ครั้งนั้นเกิดฝนแล้ง น้ำตามอ่างตามห้วยในบริเวณวัดญาณสังวรารามฯแห้งขอด ผู้คนเดือดร้อน ญาติโยมผู้หนึ่งนึกขึ้นได้ถึงเรื่องการที่หลวงปู่ท่านเคยเป็นพญานาคราช ที่ได้ยินผู้เล่าให้ฟังโดยไม่เคยได้ฟังโดยตรงจากหลวงปู่ท่าน เพราะไม่เคยรู้จักท่าน เรื่องที่ได้ยินก็คือที่ใดน้ำแล้งและหลวงปู่ได้รับอาราธนาไปโปรด พญานาคจะตามท่านไปทั้งครอบครัว ช่วยให้น้ำฟู่ฟู่ เต็มไปทุกแห่ง ช่วงที่น้ำแห้งทั่ววัดญาณฯนั้น หลวงปู่ท่านไปโปรดผู้คนตามคำอาราธนาที่อเมริกา

เป็นเหตุให้ลังเลกันอยู่เหมือนกัน ว่าหลวงปู่ท่านจะได้รับทราบคำขอร้องให้ท่านช่วยแก้ความเดือดร้อนเรื่องขาดน้ำหรือไม่ เพราะท่านไปอยู่ไกลถึงต่างประเทศ แต่ด้วยความเดือดร้อนจริง ๆ จึงตัดสินใจขอท่าน โดยรวมกันอ่านคำขอพร้อมกัน เป็นความจริงที่เล่ากันว่า เพียงผู้เขียนคำขอหลวงปู่จรดปากกาลงกระดาษเท่านั้น ฟ้าก็ลั่นสนั่นไปแล้ว เป็นสิ่งที่เหลือเชื่ออย่างยิ่งในหมู่ผู้ร่วมอยู่ในเหตุการณ์ ซึ่งเล่าต่อไป ว่าเมื่อเขียนคำอ้อนวอนขอน้ำหลวงปู่จบก็พร้อมกันอ่าน เพียงสั้น ๆ ฝนก็กระหน่ำหนักทันที ลูกเห็บตกเกรียวกราว เป็นที่รู้เห็นกันทุกทั่วหน้า ความปีติความตื่นเต้นยินดีพ้นจะพรรณนา ไม่กี่นาทีน้ำในบริเวณวัดญาณสังวรารามฯ ก็เต็มทั่ว เป็นความกรุณายิ่งใหญ่หาที่เปรียบมิได้ของหลวงปู่ท่านทุกคนซาบซึ้งเช่นนี้ และมีผู้หนึ่งเล่าในภายหลังว่าได้ตั้งใจไปกราบขอบพระเดชพระคุณหลวงปู่

ท่าน ทั้งที่ไม่เคยรู้จักท่านเลย รู้แต่ว่าขณะนั้นท่านอยู่อเมริกา ความตื่นเต้นซาบซึ้งในพระเดชพระคุณท่วมท้นจริงใจทำให้น้อมใจส่งไปสัญญากับหลวงปู่ท่าน ว่าท่านกลับจากอเมริกาเมื่อใดท่านอยู่ที่ไหน จะไปกราบสนองความเมตตายิ่งใหญ่ของท่านให้ได้ ไม่ว่าจะไปยากลำบากเพียงไหนก็จะไป เพื่อได้กราบท่าน ได้แสดงความสำนึกในพระเดชพระคุณความมีเมตตาอย่างไม่น่าเป็นไปได้ของท่าน บรรดาผู้กราบขอรบกวนท่านนั้นไม่มีผู้ใดรู้จักท่านมาก่อนเลย เพียงได้ยินชื่อเสียงและกิตติศัพท์ความเคยเป็นพญานาคราชในอดีตชาติของท่านเท่านั้น และเป็นยิ่งกว่าความอัศจรรย์ หลังจากเหตุการณ์ที่ฝนตกตามคำขอของญาติโยมวัดญาณฯมาแล้ว ไม่นานวันขณะที่ญาติโยมพวกนั้นกลับจากวัดญาณฯไปรวมอยู่ใน "ห้องกระจก" วัดบวรนิเวศวิหาร มีสุภาพสตรีผู้หนึ่งเปิดประตูเข้าไปยืน พร้อมกับ

พูดขึ้นมาลอย ๆ ไม่เจาะจงว่าพูดกับผู้ใด เธอพูดว่า **“หลวงปู่ชอบท่านให้มาบอกห้องกระจกว่าท่านมาแล้ว จะให้ท่านพักที่ไหน”** สุภาพสตรีผู้นั้นพูดเช่นนี้จริง ๆ ไม่มีผู้ใดเคยพบเธอมาก่อน ว่าเป็นใครมาจากไหน เธอไม่เคยเข้าไปใน “ห้องกระจก” เป็นครั้งแรกที่ได้เห็นเธอ แต่เธอก็เป็นผู้นำคำบอกเล่าที่ตื่นเต้นแปลกใจที่สุดสำหรับพวกเรา ทุกคนไม่ถามอะไรทั้งสิ้น ลุกขึ้นพร้อมกันและเดินตามเธอออกประตู “ห้องกระจก” ทันที และที่หน้าห้อง ตรงทางไปสู่ศาลา ๑๕๐ ปี ทุกคนก็ได้เห็นท่านพระอาจารย์ชอบ ฐานสโม นั่งหน้าสงบเฉยอยู่ในเก้าอี้เข็นที่ท่านนั่งเป็นประจำ เพราะท่านไม่เดินนานปีแล้ว เมื่อพวกญาติโยมจาก “ห้องกระจก” เห็นตื่นเต้นเข้าไปกราบท่าน ท่านก็มองเฉยๆ มิได้แสดงอะไรทั้งสิ้น เพราะท่านก็มิได้รู้จักญาติโยมเหล่านั้นสักคนเดียว การที่สุภาพสตรีผู้นั้นบอก

เมื่อเข้าไปใน "ห้องกระจก" เป็นที่อัศจรรย์ใจผู้ได้รับฟังทุกคน **"หลวงปู่ชอบท่านให้มาบอกห้องกระจกว่าท่านมาแล้ว จะให้ท่านพักที่ไหน"** เป็นไปได้อย่างไร ราวกับท่านได้รับคำบอกกล่าวจากพวกห้องกระจกว่ามุ่งมั่นจะได้กราบท่านด้วยความสำนึกในพระเดชพระคุณอย่างจริงใจที่ท่านกรุณาให้น้ำตามคำขอ ทั้งที่ขณะนั้นท่านก็อยู่ถึงอเมริกา แสดงว่าหลวงปู่ท่านได้ทราบถึงใจกตัญญูรู้คุณของผู้ที่ซาบซึ้งพระคุณของท่านที่สุด จึงได้ตั้งใจจริงว่าจะไปกราบสำนึกพระคุณของท่านที่เมตตาให้น้ำตามคำขอ และที่ท่านอุตส่าห์ไปถึงวัดบวรนิเวศวิหารไปถึงผู้อธิษฐานจิต ที่เพียงคิดในใจ และมิได้บอกกล่าวผู้ใดก่อนนั้นเลย ท่านมา และตรงไป "ห้องกระจก" ทั้งยังบอกให้รู้ ว่าท่านมาแล้วใครฟังก็เหมือนมีผู้ไปอาราธนาท่านมา ท่านจึงมา เป็นความชื่นใจของผู้ได้รับพ้นพรรณนา

หลวงปู่ท่านเมตตาอะไรเพียงนั้น ไม่ทำให้ต้องลำบากไปหาท่าน ท่านสู้มาหาถึงที่ทีเดียว ไม่ให้ซาบซึ้งไม่ให้ตื่นเต้นไม่ได้แล้ว หลวงปู่ท่านต้องรู้ต้องเห็นจิตใจของผู้สำนึกในพระเดชพระคุณท่านแน่ จึงเมตตามาอนุโมทนา.

๐ ผู้คิดในแง่ดีเพื่ออบรมใจของตนให้มีความกตัญญูกตเวที ก็คิดว่าหลวงปู่ท่านรับรู้ความมีกตัญญูกตเวทีของผู้ได้รับเมตตาจากท่านที่ช่วยให้มีน้ำ และท่านได้แสดงให้ปรากฏว่าท่านทราบและอนุโมทนาชื่นชอบความมีจิตใจรู้บุญคุณที่ได้รับแล้ว สมเด็จพระบรมศาสดาได้ทรงแสดงให้ปรากฏในพระพุทธศาสนา ว่า **"ความมีกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดีที่หาได้ยากยิ่ง"** ผู้มีปัญญามีสัมมาทิฐิย่อมเห็นความสูงส่งมีค่าเลิศล้ำของคำทรงสอนนี้ ย่อมไม่ละเลยไม่แยแส หลวงปู่ชอบท่านพักอยู่ที่ศาลา ๑๕๐ ปี

วัดบวรนิเวศวิหารคืนเดียว รุ่งขึ้นท่านก็กลับจังหวัดเลยวัดของท่าน ทิ้งความชื่นใจและกำลังใจไว้ให้ผู้มีโชคดีมีบุญได้ประจักษ์ชัดเจนในความมหัศจรรย์ของพระพุทธศาสนา ที่ปรากฏเกิดแก่ท่านผู้ปฏิบัติถูกปฏิบัติดีปฏิบัติจริงตามคำทรงสอนแห่งสมเด็จพระบรมครู ทำให้เกิดความมั่นใจ ว่าความรู้สึกนึกคิดหรือความมุ่งมาดปรารถนาในใจจริงของทุกผู้ทุกคน เป็นที่รู้แจ้งแก่ใจท่านผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเกิดผลแล้วในพระพุทธศาสนา ความปรารถนาที่ปรากฏขึ้นในใจแต่ละผู้แต่ละคนจะเกิดผลสำเร็จเพียงใด มากหรือน้อยเพียงใด สำคัญที่ผู้ปรารถนาจะมีธรรมมีความดีในจิตใจเพียงใด.

๐ แม้บรรดาท่านผู้บรรลุมรรคผลสูงสุดในพระพุทธศาสนาแล้วท่านก็มีความเทิดทูนห่วงใยรักษาพระพุทธศาสนาอยู่ตลอดเวลาแน่นอน มิ

ใช่ว่าความบรรลุธรรมสูงสุดจะทำให้ท่านไม่เห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนา ยกกรณีท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตมหาเถระ เป็นตัวอย่างสำคัญ เพราะท่านจะต้องปฏิบัติเทิดทูนพระพุทธศาสนาสืบต่อสมเด็จพระบรมศาสดา ดั่งเป็นตัวแทนพระองค์ท่าน สมเด็จพระบรมศาสดาก็ยังเสด็จลงปรากฏพระวรกายให้ท่านพระอาจารย์ได้เฝ้า ได้เห็นการเดินจงกรมที่ถูก ได้ฟังการปฏิบัติทางจิตใจที่ให้ผลสำเร็จสูงสุด ได้เป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาองค์สำคัญอย่างงดงามอยู่จนทุกวันนี้ ต้องไม่ลืมความสำคัญด้วยว่านอกจากท่านพระอาจารย์มั่นแล้ว ไม่ปรากฏว่าสมเด็จพระบรมศาสดาได้เสด็จลงทรงสอนครูอาจารย์องค์ไหนอีก แม้ว่ามีอีกมากมายหลายองค์ที่ปฏิบัติตามคำสอนของท่านพระอาจารย์มั่นท่านจะได้ถึงความเป็นผู้ไกลกิเลสสิ้นเชิงแล้วเช่นเดียวกัน สมเด็จพระบรมศาสดาน่าจะทรงเห็นความสำคัญ

ของท่านพระอาจารย์มั่นที่จะแทนพระองค์ท่านได้ดีตลอดมาจนทุกวันนี้ ดังนั้นอย่าประมาท ความดีของเราทุกคนอยู่ในความรู้เห็นของท่านผู้บรรลุธรรมชั้นสูงในพระพุทธศาสนาแน่นอน ควรได้รับการช่วยเหลือเพียงใด จะได้รับจากท่านแน่นอน อย่าประมาท อย่าท้อแท้ที่จะทำความดี ที่สำคัญที่สุดคืออย่าไม่เห็นความสำคัญของการปฏิบัติเพื่อให้ไกลกิเลสให้มากที่สุด เท่าที่จะสามารถทุ่มเทสติปัญญาปฏิบัติได้ อย่าประมาท.

๏ "แสงส่องใจ" ฉบับนี้เป็นฉบับที่ระลึกวันวิสาขบูชา ที่มาถึงอีกครั้งหนึ่งในวันที่ ๒ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๕๔๗ พูดมาแล้วนับครั้งนับหนไม่ถ้วน พูดทุกเวลาที่มีโอกาส ด้วยความเบิกบานสบายใจและภูมิใจที่จะได้พูด คือวันวิสาขบูชาเป็นวันที่รวมความมหัศจรรย์อย่างยิ่งไว้ถึง ๓ ประการ ๓ มหามงคลกาล คือเป็นวัน

เสด็จประสูติแห่งองค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า สมเด็จพระบรมครูของพรหมเทพและมนุษย์มากมี เป็นวันที่ทรงตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ จากพระราชฐานะของเจ้าชายสิทธัตถะก็ทรงได้ถึงความทรงเป็นสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าในกาลมหามงคลที่ทรงตรัสรู้ และเป็นวันที่เสด็จดับขันธปรินิพพาน ทั้ง ๓ มหามงคลกาลเกิดขึ้นตรงกันในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ พระจันทร์เต็มดวงเสวยวิสาขฤกษ์ แตกต่างกันเพียงพรรษากาลเท่านั้น ไม่มีการเกิดการตายของผู้ใดเป็นได้เช่นนี้ ครูอาจารย์ผู้มีปัญญาท่านจึงยกมากล่าวถึงให้สะกิดใจเราท่านทั้งหลาย ให้รู้ให้เห็นถึงความมหัศจรรย์แห่งพระพุทธศาสนาที่เกิดแต่สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงพระพุทธบารมีหาที่เปรียบมิได้ ทรงกำหนดให้มหามงคลวโรกาสทั้งหลายเกิดขึ้นในวันวิสาขะ ที่ได้เป็น

วันบูชาของโลกแล้วในทุกวันนี้ คือวันวิสาขบูชา เราชาวโลกควรปีติโสมนัสที่สุด พระพุทธศาสนาคือมหามงคล เมื่อโลกยอมรับ โลกก็ย่อมมีมหามงคล เราจงพากันยอมรับให้จริงใจ แล้วเราก็จะมีมหามงคลคุ้มครองชีวิตจิตใจแน่นอน โลกกำลังวุ่นวายเดือดร้อน บ้านเมืองเราก็เช่นกัน นั่นก็เพราะส่วนใหญ่ของโลก ส่วนใหญ่ของบ้านเมืองเรา ไม่เทิดทูนพระพุทธศาสนาให้จริงใจ สักแต่ปากพูดว่านับถือพระพุทธศาสนา ใจมิได้เป็นไปตามปากพูด อะไร ๆ จึงห่างไกลจากมงคลสูงสุดของพระพุทธศาสนา ขอให้พากันคำนึงถึงความสำคัญนี้ เพื่อช่วยชีวิตตนเองให้สวัสดีให้ได้ ช่วยบ้านช่วยเมืองให้ร่มเย็นเป็นสุขด้วยมีมหามงคลปกปักรักษาให้ได้.

๐ พระพุทธภาษิตที่อัญเชิญมาไว้เบื้องต้นของ "แสงส่องใจ" ฉบับวิสาขบูชานี้ มีความว่า

“พระอรหันต์ทั้งหลายอยู่ในที่ใด คือบ้านก็ตาม ป่าก็ตาม ที่ลุ่มก็ตาม ที่ดอนก็ตาม ที่นั้นย่อมเป็นภูมิน่ารื่นรมย์” ความหมายของพระพุทธภาษิตบทนี้ก็คือพระอรหันต์มีอิทธิฤทธิพิเศษสุด สามารถทำที่ทุกแห่งให้เป็นที่รื่นรมย์ได้ และอิทธิฤทธิพิเศษสุดของพระอรหันต์ท่านนั้นมิได้เสกเป่าด้วยเวทมนตร์คาถาใด ๆ ทั้งสิ้น และท่านก็มิได้ทำได้สำเร็จบ้างไม่สำเร็จบ้าง คือไม่ใช่ว่าบางทีบางที่ที่พระอรหันต์ท่านอยู่ก็มิได้รื่นรมย์เสมอไป ไม่ใช่เช่นนั้น ที่ใดพระอรหันต์อยู่ที่นั้นเป็นที่รื่นรมย์เสมอไป ทุกที่เสมอไป เพราะเหตุความรื่นรมย์นั้นเกิดจากใจที่ผ่องแผ้วไกลกิเลสแล้วอย่างสิ้นเชิงของพระอรหันต์ท่าน ความบริสุทธิ์แห่งใจของพระอรหันต์ท่านนั่นแล้วที่ทำให้ทุกที่ทุกเวลาที่พระอรหันต์ท่านอยู่ มีแต่ความรื่นรมย์ ผู้ใดเข้าไปอยู่ในที่นั้นพร้อมกับพระอรหันต์ท่านย่อมได้รับความรื่นรมย์ทุกผู้ทุกคนทุก

เวลา.

๐ ใจที่ไกลกิเลสแล้วสิ้นเชิง คือใจพระอรหันต์ทั้งหลาย คือใจที่ปราศจากแล้วทั้งความโลภความโกรธความหลง ไม่มีความโลภความโกรธความหลงแม้เล็กน้อยเพียงใดในใจพระอรหันต์ท่านทั้งหมด นั่นก็คือไม่มีความร้อนในใจท่าน ความโลภร้อน ความโกรธร้อน ความหลงร้อน เมื่อหมดจดจากทั้งสามประการนี้ ความร้อนจะมีได้อย่างไร เหมือนไม่มีกองไฟที่ใด ที่นั้นก็ย่อมไม่มีความร้อน ฉันใดก็ฉันนั้น พระอรหันต์ทั้งหลายท่านไม่มีความร้อนของความโลภความโกรธความหลง ท่านอยู่ที่ไหนก็เท่ากับไม่มีกองไฟในที่นั้น ไม่มีความร้อนในที่นั้น และนอกจากไม่มีความร้อนแล้วยังมีความเย็นจากใจพระอรหันต์ท่าน ที่ใดมีความเย็น ที่นั้นย่อมเป็นที่รื่นรมย์ของทุกชีวิตที่เข้าไปสู่ จึงมีพระพุทธ

ภาษิตว่า **"พระอรหันต์ทั้งหลายอยู่ในที่ใด คือบ้านก็ตาม ป่าก็ตาม ที่ลุ่มก็ตาม ที่ดอนก็ตาม ที่นั้นย่อมเป็นภูมิน่ารื่นรมย์".**

๐ ใจท่านผู้ไกลกิเลสแล้วสิ้นเชิง ไม่มีความโลภความโกรธความหลงในใจท่านทั้งหลายนั้น คือใจของพระอรหันต์พุทธสาวก ใจของท่านไม่เป็นพิษไม่เป็นภัยแก่องค์ท่านเอง และไม่เป็นพิษไม่เป็นภัยแก่ผู้ใดทั้งสิ้น กล่าวได้ไม่ผิดว่านี่คือความไม่ก่อทุกข์ก่อร้อนแก่ผู้ใดทั้งสิ้น ใจของท่านเป็นคุณเป็นประโยชน์แก่องค์ท่านเอง และเป็นคุณเป็นประโยชน์แก่คนทั้งปวง ให้ความเย็นแก่องค์ท่านเอง ให้ความรื่นรมย์แก่องค์ท่านเอง และให้ความเย็นให้ความรื่นรมย์แก่ทุกชีวิตแก่คนทั้งหลายที่มีโอกาสได้เข้าใกล้ท่าน ได้สัมผัสความรื่นรมย์จากใจท่าน ที่ปราศจากพิษภัยแม้เล็กน้อยเพียงใดของความโลภความโกรธและ

ความหลง.

๐ พระอรหันต์ผู้ไกลกิเลสแล้วสิ้นเชิงมีแต่ในพระพุทธศาสนาเท่านั้น ไม่มีในศาสนาอื่น ไม่มีในลัทธิอื่น ดังนั้นเมื่อกล่าวว่าพระอรหันต์อยู่ที่ไหนที่นั่นเป็นที่รื่นรมย์ ก็ควรเข้าใจได้ ว่าพระพุทธศาสนาสามารถให้ความรื่นรมย์ได้แน่นอน เพราะพระอรหันต์ในพระพุทธศาสนานั้นมิได้มีเพียงองค์เดียวหรือสององค์เท่านั้น เมื่อพระอรหันต์องค์สององค์อยู่ที่ใด ก็ยังให้ความรื่นรมย์แก่ที่นั้นได้ พระพุทธศาสนาซึ่งมีพระอรหันต์มากมายจะสามารถให้ความรื่นรมย์ได้เพียงไหน มิยิ่งกว่ามากนักหรือ น่าจะสรุปได้ถูกต้องมิใช่หรือว่าพระพุทธศาสนามีอยู่ในประเทศชาติใด ประเทศชาตินั้นย่อมเป็นที่รื่นรมย์.

๐ พระอรหันต์ไม่มีอยู่ที่ไหนเลย แต่พระ

อรหันต์มีอยู่ในพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก ทั้งในอดีตและปัจจุบัน และจะตลอดไปถึงในอนาคตด้วยแม้จะไม่พากันละเลยทอดทิ้งพระพุทธศาสนาให้มากกว่าทุกวันนี้ จนทำให้พระพุทธศาสนาแทบจะไม่หลงเหลืออยู่ในจิตใจผู้คนในประเทศไทยของเรา พระอรหันต์ให้ความรื่นรมย์ร่มเย็น หรืออีกนัยหนึ่งก็คือพระพุทธศาสนาให้ความรื่นรมย์ร่มเย็นเป็นสุขได้จริง น่าเสียใจน่าเสียดายอย่างที่สุด ที่ทุกวันนี้พากันทอดทิ้งพระพุทธศาสนาเสียมากเกินไป จึงไม่มีความรื่มรมย์ร่มเย็นเป็นสุขเท่าที่ควร ทั้งที่พระพุทธศาสนาหรือพระอรหันต์ทั้งหลายมีอยู่เป็นความรื่นรมย์ร่มเย็นได้มากมายนัก ความผิดไม่ใช่เป็นของพระพุทธศาสนาหรือพระอรหันต์ทั้งหลาย แต่เป็นของผู้นับถือพระพุทธศาสนาทั้งนั้นที่ให้ความสำคัญเทิดทูนพระพุทธศาสนาน้อยนัก พระพุทธศาสนาไม่ได้รับการเทิดทูนให้สูงส่งโดย

ควรเลย.

๐ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สุดประเสริฐ ไม่มีที่เสมอเหมือนได้ เหตุผลที่เป็นรูปธรรมชัดเจนก็คือพระผู้ทรงประดิษฐานพระพุทธศาสนาประทานไว้แก่โลกทรงเป็นพระผู้ประเสริฐเลิศล้น ทรงพร้อมด้วยพระมหากรุณาคุณ พระปัญญาคุณ และพระบริสุทธิคุณ แม้ความมีเมตตามีปัญญาจะพอมีได้บ้างในบุคคลทั่วไป แต่ความบริสุทธิ์แห่งจิตใจหามีในบุคคลส่วนใหญ่ไม่ จึงหามีบุคคลใดพรั่งพร้อมด้วยพระคุณอันเลิศล้นถึงเพียงนี้สักคนเดียว ไม่ว่าในชาติใดภาษาใดทั้งสิ้น มีเพียงสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าสมเด็จพระบรมครูของเราเพียงพระองค์เดียว อันผู้เข้าใจชัดเจนพอสมควรในพระคุณ ๓ ประการแม้จะมีไม่มาก แต่ก็จะซาบซึ้งในสมเด็จพระบรมศาสดาอย่างพ้นจะรำพัน โดยเฉพาะ

พระมหากรุณา ยิ่งใหญ่มหัศจรรย์ที่สุดเหนือเมตตากรุณาของใครในโลกทั้งหลาย และพระมหากรุณานี้ที่เป็นเหตุให้ได้ปรากฏประจักษ์แจ้งในธรรมสำคัญที่สุดประการหนึ่ง คือเมตตาธรรมมีคุณพ้นจะพรรณนา เป็นคุณที่ยิ่งใหญ่ที่สุดจริง ๆ นั่นก็คือพระเมตตาในสมเด็จพระบรมศาสดา เป็นเหตุให้เจ้าชายพระองค์หนึ่ง คือเจ้าชายสิทธัตถะแห่งพระราชวงศ์ศากยะ ทรงได้เป็นถึงสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า คิดให้ดี จะไม่รู้สึกหรือว่าเมตตามีคุณยิ่งใหญ่ได้ถึงเพียงนี้ แม้เมตตาของเราทั้งหลายจะไม่ยิ่งใหญ่เสมอด้วยพระมหากรุณาคุณในสมเด็จพระบรมศาสดา ผลแห่งความเมตตาจึงไม่อาจทัดเทียมผลที่ทำให้ทรงได้ทรงถึงความเป็นพระพุทธเจ้า แต่เมตตาย่อมให้ผลดีแน่นอน ปรารถนาผลยิ่งใหญ่เพียงใดในชีวิต ก็พึงอบรมเมตตาของตนให้ยิ่งใหญ่ให้เพียงนั้น ให้เต็ม

สติปัญญาความสามารถเกิด จะได้พบความสูงส่งแห่งเมตตาแน่นอน เป็นความสุขความร่มเย็นอย่างยิ่งแน่นอน จงเชื่อในความจริงนี้จะมีบุญได้เป็นสุขนัก.

๐ การอบรมเมตตาทำได้ด้วยการหัดคิดให้เมตตาเกิดมากที่สุด สม่ำเสมอที่สุด ในจิตใจของเราแต่ละคน เป็นไปตามเหตุการณ์เฉพาะหน้า อันเหตุการณ์ที่เกิดเฉพาะหน้าแต่ละคนนั้นไม่เหมือนกัน เหตุการณ์แตกต่างกัน ความคิดเนื่องด้วยเหตุการณ์นั้นเพื่อให้เกิดเมตตาจึงต้องแตกต่างกันไปด้วยเป็นธรรมดา ดังนั้นเรื่องการใช้ความคิดจึงเป็นไปได้มากมายหลายวิธี ข้อสำคัญต้องให้เกิดผลเป็นความเมตตา ขณะเดียวกันเป็นความเย็นใจไม่เร่าร้อนด้วยความโลภโกรธหลง โดยเฉพาะความโกรธจะให้ความร้อนแก่จิตใจอย่างรวดเร็วและรุนแรง การคิดเพื่อ

ให้เมตตาเกิด ให้เมตตาดับความโกรธ ให้เมตตาชนะความโกรธ จึงเป็นความสำคัญอย่างยิ่ง.

๐ เคยได้ยินญาติโยมบางคนเล่าถึงวิธีอบรมเมตตา ที่เจ้าตัวกล่าวว่าได้ผล คือทุกวันเมื่อนั่งรถออกจากบ้านไปไหน ๆ เห็นใครก็ตาม ไม่ว่าหญิงไม่ว่าชาย ไม่ว่ายิ้มแย้มแจ่มใสไม่ว่าเงียบเหงาเศร้าซึม ก็จะนึกเอาเองว่าคนนั้นคงมีทุกข์อย่างนั้น คนนี้คงมีทุกข์อย่างนี้ นำความทุกข์ร้อยแปดประการมาคิด เช่นเขาอาจจะกำลังต้องการเงินไปรักษาลูกที่เป็นโรคร้ายต้องใช้เงินจำนวนมาก หรือไม่ก็เขาอาจจะกำลังเป็นโรคร้ายที่ยากแก่การรักษาให้หายได้ หรือเขาอาจจะทำความผิดร้ายแรงที่กำลังกลัวนักหนาว่าจะถูกจับได้ ฯลฯ คิดไปต่าง ๆ นานาทำนองนี้ ไม่คำนึงว่าจริงหรือไม่จริง คิดไปอย่างทุ่มเทเชื่อว่าจริงตามคิด เพื่อให้สงสาร เพื่อให้เมตตาเท่านั้น ก็ดีอยู่ เพราะ

น่าจะช่วยไม่ให้ความหมั่นไส้บ้าง ความโกรธเกลียดบ้าง เกิดขึ้นเมื่อเห็นหน้าคนนั้นคนนี้ขณะนั่งรถผ่านไป หรือเดินผ่านไป ความรู้สึกเช่นนั้นล้วนเป็นกิเลสร้ายที่จะทำลายจิตใจ ทำจิตใจให้เศร้าหมองมากบ้างน้อยบ้าง ตรงกันข้ามกับความเมตตาสงสารที่จะเกิดความเยือกเย็นเป็นสุขเมื่อคิดให้ความเมตตาสงสารเกิด.

๐ พระพุทธศาสนาแสดงไว้ชัดแจ้งตามคำทรงสอนในองค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ว่า **"เงินเป็นงูพิษ"** นึกถึงพระพุทธวจนะนี้แล้วทำให้เห็นบ้านเมืองในทุกวันนี้เต็มไปด้วยงูพิษ เลื้อยอยู่ยั้วเยี้ยเต็มไปหมด เมื่อนึกถึงภาพงูพิษเลื้อยอยู่ทุกหนทุกแห่ง ทุกบ้านช่องห้องหอ ก็ทำให้ขนลุกขนพองสยองเกล้าได้เหมือนกัน ความรู้สึกนี้เป็นอย่างไร แม้ประสงค์จะรู้ให้แจ้ง ก็ให้คิดวาดภาพงูร้อยแปดชนิด ที่

ล้วนมีพิษแรงร้าย มีรูปร่างน่าเกลียดน่ากลัว และได้มารวมกันอยู่เพียงในบ้านเรือนของเรา ไม่ต้องนึกถึงขนาดมีงูพิษทั่วบ้านทั่วเมือง เราจะรู้สึกอย่างไร แม้เพียงรู้สึกจากมโนภาพก็ยังยากจะรับได้แล้ว แต่ทุกวันนี้งูเลื้อยอยู่วุ่นวายแน่นขนัดไปทั่วบ้านทั่วเมืองที่รักของเราแล้ว ลองคิดดู คิดถึงพระพุทธวจนะที่ทรงกล่าวไว้ว่า **"เงินเป็นงูพิษ"** แล้วพอจะเห็นจริงหรือไม่ ว่าทุกวันนี้งูพิษท่วมบ้านท่วมเมืองเราแล้ว บ้านช่องของเราแต่ละคนอัดแออยู่ด้วยงูพิษ เพราะในใจก็ตามในสมองก็ตามของพวกเราเต็มไปด้วยเงิน เงิน เงิน ขอให้ได้เงินเป็นยอมทำได้ทุกอย่าง เหยียบย่ำทำลายศักดิ์ศรีของตนเองก็ทำได้ น่าอับอายเพียงไรก็ทำได้ นี่แหละคืองูพิษที่เลื้อยเพ่นพ่านอยู่แน่นบ้านแน่นเมืองไทยที่รักของเรา ที่เป็นเมืองพระพุทธศาสนาแท้ ๆ.

๐ เรามีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ มีพระพุทธศาสนาเป็นชีวิตจิตใจ แต่เราอ่อนแอเกินไปเมื่อเผชิญกับงูพิษ ยอมให้งูพิษออกลูกออกหลาน หลายเพศหลายพันธุ์ พิษมากพิษน้อย ท่วมบ้านท่วมเรือน ท่วมประเทศท่วมชาติ นั่นก็คือเงินกำลังเป็นพระเจ้า บัญชาให้ทำทุกอย่างได้เพื่อเงิน เงิน เงิน เงิน อยู่ในสมองทุกเวลานาที คิดพูดทำได้ที่ไม่ดีงามไม่ถูกต้องทุกอย่างแม้จะนำเงินให้เพิ่มพูน มากขึ้นมากขึ้น มากขึ้น ได้กินดีอยู่ดีขึ้น ได้เป็นเศรษฐีมหาเศรษฐีขึ้น ได้มีหน้ามีตาขึ้น ได้เป็นใหญ่เป็นโตขึ้น ฯลฯ เมื่อได้เหล่านี้เท่านั้นก็ลืมกลัวงูพิษอย่างสนิท ลืมรังเกียจความน่าขนลุกขนพองสยองเกล้าของงูพิษอย่างสนิท ลืมความทุกข์ทรมานถึงเป็นถึงตายที่จะเกิดจากพิษงูอย่างสนิท สิ่งที่เกิดแก่ชีวิตจิตใจผู้คนในทุกวันนี้จึงน่ากลัวนักน่ากลัวที่สุด.

๐ งูพิษให้ความตายได้ทุกรูปแบบ ตายเร็ว ตายช้า ตายสงบตายทรมาน ทำให้นึกถึงคนสมัยนี้ตายได้ทุกรูปแบบด้วยอำนาจของเงิน เงินที่สมเด็จพระบรมศาสดาทรงชี้ไว้ถูกต้องเมื่อจะ ๒๖๐๐ ปีมาแล้ว ทรงชี้ไว้ชัดเจน ว่าเงินคืองูพิษ เงินเป็นงูพิษ แล้วมีหรือที่เราจะไม่ตายเพราะเงิน เงินที่คืองูพิษนั่นเอง ถ้ามีสติปัญญามีความรู้อยู่แล้วว่าสมเด็จพระบรมครูของเราเคยรับสั่งเตือนสติไว้ ว่า **"เงินเป็นงูพิษ"** ก็ย่อมจะสะดุ้งใจไม่มากก็น้อยเมื่อเห็นเงิน จิตสำนึกน่าจะบอกว่า งู งูนะ ระวังงู จิตสำนึกที่ถูกต้องงดงามจะทำให้คิดได้เช่นนี้ เงินจะไม่ขึ้นสมองจะไม่ทุ่มเทชีวิตจิตใจให้ได้เงินให้มากที่สุด ให้ทุกวิถีทาง โดยไม่คำนึงถึงความผิดชอบชั่วดี ไม่คำนึงว่ากำลังเหยียบย่ำทำลายชื่อเสียงเกียรติยศชาติสกุล ที่ท่านผู้เป็นบุพการีได้สร้างไว้อย่างสมความเป็นไทย น่าสลดใจ และน่าตกใจที่ไม่

รู้ว่ากำลังจะตายเมื่อไร ทรมานเพียงไหน ด้วยพิษของงูพิษที่เข้าไปโอบอุ้มไว้ด้วยมั่นใจว่าจะให้ความมั่งมีศรีสุขมีหน้ามีตาแก่ตนได้ วางใจในงูพิษ ไม่ระมัดระวังการปฏิบัติต่องูพิษอย่างรอบคอบ จะรับทุกข์โทษภัยหนักหนาที่สุดเพียงใดก็ได้ เช่นเดียวกับวางใจในเงิน ไม่ระมัดระวังการปฏิบัติต่อเงินอย่างรอบคอบ ก็จะรับทุกข์โทษภัยหนักหนาที่สุดเพียงใดก็ได้เช่นเดียวกัน ขออย่าไม่ให้ความสนใจความจริงนี้ **"เงินเป็นงูพิษ เงินคืองูพิษ"** ลงว่าสมเด็จพระบรมศาสดาทรงเตือน ก็แสดงว่าทรงเห็นภัยยิ่งใหญ่ของเงินที่กำลังจะเกิดแก่มนุษย์ในโลกแล้ว.

๐ ที่จริง สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมีพระมหากรุณาล้นพ้นต่อสัตว์โลกทั้งปวง คำทรงสอนทั้งนั้นล้วนเป็นเครื่องนำผู้นอบน้อมยอมรับให้ได้ไปสู่ความสวัสดี พ้นทุกข์

พ้นร้อน เป็นไปตามน้ำพระพุทธหฤทัยมุ่งมั่น แม้ตั้งแต่ยังมิได้ทรงตรัสรู้ ได้ทรงช่วยสัตว์โลก สมดังพระมหากรุณาที่เปี่ยมล้นพระพุทธหฤทัย ทรงสอน ทรงสั่ง ทรงปลอบโยนอย่างอลุ้มอล่วย ไม่ทรงหักหาญให้คนผิดตื่นตระหนกตกใจจนไม่เห็นทางพาตนให้พ้นภัยได้ ดังพระพุทธภาษิตบทหนึ่งที่แสดงถึงพระมหากรุณาอย่างยิ่งแม้ต่อผู้มีบาปทำแล้ว ดังนี้ **"ถ้าคนพึงทำบาป ก็ไม่ควรทำบาปนั้นบ่อย ๆ ไม่ควรทำความพอใจในบาปนั้น เพราะการสั่งสมบาปนำทุกข์มาให้"** คิดให้ดี คิดให้ลึกซึ้ง คิดให้เห็นชัดถึงพระมหากรุณา เคยพบง่าย ๆ หรือที่เมื่อทำบาปแล้วจะได้ฟังคำปลอบโยนเตือนสติเช่นนี้ พึงฟัง พึงเชื่อ และพึงสำนึกในพระมหากรุณาให้ทุกลมหายใจเข้าออก เรามีบุญนักที่ไม่เพียงเกิดเป็นมนุษย์ แต่ยังพบพระพุทธศาสนาอีกด้วย ยอดของบุญทีเดียว อย่าไม่แยแสบุญนี้เป็นอันขาด ที่

สำคัญที่สุดคืออย่าไม่สำนึกด้วยกตัญญูต่อเบื้องพระพุทธบาท ที่ทรงพระคุณล้นหัวล้นเกล้าทั้งเราทุกคน ทั้งประเทศชาติพระศาสนาและแม้ทั้งพรหมเทพเทวามากหลาย.

๐ มนุษย์ที่ดีมีปัญญาจะมีความกตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธบาท พรหมเทพท่านก็มีความดีมีปัญญา ดังนั้นท่านก็ย่อมมีกตัญญูกตเวทีต่อเบื้องพระพุทธบาทแน่นอน เคยมีคำถามบ่อย ๆ ว่าเทวดามีจริงหรือ เมื่อไม่เคยเห็นก็ตอบได้ว่าไม่เคยเห็น แต่นั่นมิได้ปฏิเสธว่าเทวดาไม่มีและก็มิได้หมายความว่าไม่เชื่อว่าเทวดามี ผู้ที่เรียนรู้พระพุทธประวัติแม้เพียงพอสมควร ย่อมจะได้รู้พระพุทธกิจส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ทรงแสดงไว้ คือทุกค่ำคืนทรงมีพระพุทธกิจที่ทรงปฏิบัติประจำดังนี้ ยามต้นทรงเทศน์โปรดมนุษย์ ยามสองทรงตอบปัญหาพรหมเทพ ยามสามทรงพัก

ยามสี่ทรงเล็งพระพุทธญาณตรวจดูว่ามีผู้ใดที่สมควรเสด็จไปทรงโปรด ตัวอย่างที่รู้กันทั่วไปก็คือที่เสด็จไปทรงโปรดท่านพระองคุลีมาล เป็นเหตุให้ท่านพ้นจากการทำอนันตริยกรรม คือฆ่ามารดา ซึ่งจะมีผลกรรมร้ายแรง คือตกนรกอเวจีไม่อาจพ้นได้เลย นี้เป็นเหตุที่ไม่ต้องสงสัยเลยว่าพรหมเทพหรือเทวดามี ทั้งยังเป็นเทวดาที่เคารพศรัทธาในสมเด็จพระบรมศาสดาจริง ไม่เช่นนั้นคงไม่พากันไปเฝ้าสมเด็จพระบรมศาสดาทั้งเพื่อกราบทูลถามปัญหาธรรม และเพื่อได้ชื่นชมพระพุทธบารมี ทั้งหมดนี้ปรากฏอยู่ในพระสูตรต่าง ๆ หลายพระสูตร ที่ไม่มีอะไรน่าเคลือบแคลงสงสัยว่าจะเป็นไปไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนา มีพระพุทธศาสนาเป็นที่รัก ก็แสดงว่ามีศรัทธาเทิดทูนพระพุทธองค์ น่าจะปีติโสมนัสที่ทรงเป็นที่เทิดทูนศรัทธาของพรหมเทพ ไม่ใช่จะปฏิเสธให้เห็น

ว่าที่มีการกล่าวถึงพรหมเทพในพระสูตรสำคัญ ๆ ทุกพระสูตรนั้นไม่มีมูลความจริง เพราะเทวดาไม่มี มันขัดกันอย่างดำเป็นขาว ขาวเป็นดำกับที่เทิดทูนพระพุทธองค์ อันพรหมเทพเทวานั้นทั่วไปถือว่ามีบุญบารมีได้เกิดอยู่ในที่สูง มานอบน้อมยอมสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าสมเด็จพระบรมครูของเรา เราผู้เป็นกัลยาณปุถุชน ยังมีความโลภความโกรธความหลง ต้องภูมิใจ ต้องปีติโสมนัสอย่างยิ่งเป็นธรรมดา นี่อย่าคิดว่าเป็นพระเป็นสงฆ์มาชักชวนให้งมงาย จะเป็นบุญกว่าเป็นบาป.

๐ พระสูตรสำคัญพระสูตรหนึ่งในพระพุทธศาสนา คือ **"พระมหาสมัยสูตร"** พระสูตรนี้มีแสดงนำไว้ว่า **"พระพุทธเจ้า ได้ทรงแสดงพระสูตรเป็นที่รัก และเป็นที่พึงใจ นำมาซึ่งปีติปราโมทย์แห่งจิต ของเทพดาเหล่านั้น**

ให้เทพดาเหล่านั้นร่าเริงอยู่ เราทั้งหลายจงสวดพระสูตรนั้น เพื่อเป็นที่ร่าเริงแห่งหมู่เทพดาเทอญ” นี่ก็เป็นอีกพระสูตรหนึ่งที่แสดงความสำคัญของเทวดาในความรู้สึกของท่านผู้มีพระพุทธศาสนาเป็นที่รักที่เทิดทูน.

๐ ยุคหนึ่งเมื่อนานปีมาแล้ว มีเหตุการณ์ค่อนข้างน่าเป็นห่วงเกิดขึ้นในโลก ที่น่าเกรงว่าจะเกิดแก่ไทยเราด้วย พระท่านจึงพร้อมใจกันสวด **“พระมหาสมัยสูตร”** อยู่นานวัน และเมื่อญาติโยมทั่วไปรู้เรื่องนี้ เข้าใจดีว่าที่นำ **“พระมหาสมัยสูตร”** มาสวดก็เพื่อให้เทวดาร่าเริงและก็เข้าใจไปไกล ที่ก็ไม่ผิด ว่าเพื่อให้เทวดาร่าเริงแล้ว เทวดาก็ย่อมจะเห็นน้ำใจผู้ที่สวด โดยมุ่งให้เทวดาร่าเริง ท่านที่มีบารมีได้เป็นเทวดาย่อมเห็นใจผู้ที่มีน้ำใจให้ความร่าเริงแก่ท่าน ย่อมมีน้ำใจตอบ นั่นก็คือย่อมรักษาให้สวัสดีโดยควร.

๐ วันหนึ่งได้ไปกราบหลวงปู่เพิ่มที่วัดกลางบางแก้ว โดยมีศิษยานุศิษย์ญาติโยมติดตามไปด้วยหลายคน หลวงปู่เพิ่มท่านชรามากแล้ว ลักษณะท่าทางของท่านแบบเดียวกับหลวงปู่ขาว อนาลโย ที่ญาติโยมพูดตรงกันว่าท่านน่ารักเหมือนกัน วันนั้นหลวงปู่เพิ่มท่านเล่าให้ฟัง ว่าหลวงปู่บุญย์อาจารย์ของท่านที่มรณภาพไปนานปีแล้ว เคยเล่าให้ท่านฟัง ว่าท่านเป็นเพื่อนกับสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) วัดระฆังโฆสิตาราม เจ้าพระคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) ท่านทรงสั่งหลวงปู่บุญย์ ว่าอย่าสวด **"พระมหาสมัยสูตร"** ในบ้านให้สูตรได้แต่ในวัดหรือในวังเท่านั้น เพราะการสวด **"พระมหาสมัยสูตร"** ที่ใด ที่นั่นพรหมเทพจะไปร่วมฟังมาก เพราะดังมีแสดงไว้ในพระสูตรนั้นว่าเป็นที่รักที่พึงใจ นำมาซึ่งปีติปราโมทย์แห่งจิตของเทพดา หลวงปู่เพิ่มท่านพูดเรื่องนี้ในวันนั้นหลายครั้ง จำได้ว่าไม่ต่ำกว่า

๓-๔ ครั้งทีเดียว เมื่อกลับจากหลวงปู่เพิ่มแล้ว ญาติโยมผู้หนึ่งจึงเล่า ว่าเป็นผู้สวด **"พระมหาสมัยสูตร"** ในบ้านทุกวัน เมื่อหลวงปู่เพิ่มท่านเล่าถึงคำสั่งของเจ้าพระคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) ก็ไม่ได้รู้สึกว่าตนกำลังสวดอยู่ที่บ้านตามที่ว่าเจ้าพระคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) ท่านทรงห้าม หลวงปู่เพิ่มท่านเล่าครั้งแรก ก็รับรู้ธรรมดาว่า **"พระมหาสมัยสูตร"** นั้น ท่านห้ามสวดในบ้าน ไม่ได้นึกเลยว่าตนเองก็สวด **"พระมหาสมัยสูตร"** อยู่ในบ้านทุกวัน ได้ยินหลวงปู่ท่านพูดซ้ำ ๔-๕ ครั้ง จึงได้สติ นึกได้ว่าตนเองก็สวดอยู่ในบ้าน พอมีสติรู้ตัว หลวงปู่ท่านก็มิได้พูดซ้ำอีก จึงได้ความมั่นใจเพิ่มขึ้นอีกครั้งว่านี่คือผลของอำนาจจิตที่เกิดจากการปฏิบัติพระพุทธศาสนา ที่เกิดแล้วแก่หลวงปู่เพิ่มท่าน ท่านไม่เคยได้รับคำบอกเล่าจากญาติโยมผู้สวด **"พระมหาสมัยสูตร"** ในบ้าน แต่ท่านก็พูด

เหมือนรู้ เพียงแต่ไม่ได้แสดงว่าท่านรู้เท่านั้น ท่านพูดไปตามธรรมดา ๆ เล่าคำสั่งของเจ้าพระคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) ไปตามธรรมดาเท่านั้น ด้วยเหตุผลที่ว่าการสวด **"พระมหาสมัยสูตร"** พรหมเทพพึงใจ ปีติปราโมทย์ เพราะเป็นพระสูตรที่รักของพรหมเทพ การสวดในบ้านเรือน สถานที่ย่อมคับแคบเกินไปสำหรับพรหมเทพที่จะไปรวมกันฟังพระสูตรที่รักที่พึงใจ.

๐ **"พระมหาสมัยสูตร"** เป็นที่รักที่พึงใจของพรหมเทพ หลายคนเมื่อได้รับรู้เรื่องนี้ ได้นำพระพุทธภาษิตบทหนึ่งมาพิจารณา คือบทที่ว่า **"ความมีกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี ที่หาได้ยาก"** จึงได้คิดกันว่าทุกคนกว่าจะมามีชีวิตในชาติภพนี้ ก็ต้องเคยเกิดเคยตายมาแล้วนับภพชาติไม่ถ้วน เป็นอะไรต่อมิอะไรมาวุ่นวายไปหมดแน่ ทั้งเทวดา ทั้งมนุษย์

ทั้งสัตว์ใหญ่สัตว์เล็ก แต่ละคนต้องเคยเป็นมาแล้วแน่กว่าจะมาถึงชาตินี้ภพนี้ คิดเช่นนี้แล้วก็คิดไกลไปถึงพระเดชพระคุณความช่วยเหลือที่ต้องได้รับจากท่านผู้นั้นบ้างผู้นี้บ้างมาในแต่ละภพแต่ละชาติ และที่ต้องมีส่วนในความมีพระเดชพระคุณต่อทุกชีวิตมนุษย์ทุกวันนี้ ก็ต้องมีพรหมเทพด้วยแน่ อาจจะเป็นพรหมเทพที่เคยเกี่ยวข้องใกล้ชิดกันมาในแต่ละภพชาติ มาถึงจุดนี้ก็มาถึง **"พระมหาสมัยสูตร"** เมื่อพระสูตรนี้กล่าวว่า **"สมเด็จพระบรมศาสดาทรงแสดงเป็นพระสูตรที่รัก และเป็นที่พึงใจ นำมาซึ่งปีติปราโมทย์แห่งจิตของเทพดาเหล่านั้น ให้เทพดาเหล่านั้นร่าเริงอยู่ เราทั้งหลายจงสวดพระสูตรนั้น เพื่อเป็นที่ร่าเริงแห่งหมู่เทพดาเทอญ"** จึงนำแสดงกตัญญูกตเวทีต่อพรหมเทพผู้มีพระคุณ ดังที่น่าคิดน่าเชื่อว่าท่านต้องเคยให้ความปกปักรักษาอุปถัมภ์ค้ำชูเรา

แต่ละคนมาแล้วมากบ้างน้อยบ้างแน่นอน และเป็นการปฏิบัติที่ไม่ลำบากยากเย็นนัก ควรทำสำหรับผู้คิดอย่างเห็นด้วยกับที่กล่าวมาแล้ว ว่าพรหมเทพทั้งปวงมีคุณต่อชีวิตมนุษย์ตลอดมา เพียงแต่ว่ายากที่มนุษย์จะเห็นถนัดชัดเจน ต้องคิดต้องเชื่อด้วยเหตุผลเท่านั้น ว่าเราทุกคนต้องเคยได้รับเมตตาพิทักษ์รักษาจากพรหมเทพมาแล้วไม่มากก็น้อย ควรต้องสนองพระคุณนั้น ให้ได้ภูมิใจในตนเองว่ามีเครื่องหมายของคนดีคือกตัญญูกตเวทิตาธรรม ที่สมเด็จพระบรมศาสดาทรงสรรเสริญ.

๐ สวด **"พระมหาสมัยสูตร"** ตามที่มีกล่าวไว้ในพระสูตร ว่า **"เป็นพระสูตรที่รัก ที่พึงใจ นำมาซึ่งปีติปราโมทย์แห่งจิตของเทพดาเหล่านั้น ให้เทพดาเหล่านั้นร่าเริงอยู่"** สวด **"พระมหาสมัยสูตร"** เพื่อแสดงความรู้พระคุณพรหม

เทพและตอบแทนพระคุณนั้น สวดด้วยความสำนึกจริงใจ ว่าเพื่อให้พรหมเทพมีความปีติปราโมทย์และร่าเริง ดังที่แสดงไว้ใน **“พระมหาสมัยสูตร”** ความสำคัญที่สุดในการสวด **“พระมหาสมัยสูตร”** จึงอยู่ที่การทำใจให้ได้จริงดังกล่าวด้วย สวดเพื่อให้พรหมเทพร่าเริง เป็นสุขที่ได้ฟังพระสูตรอันเป็นที่พึงใจนี้ หลังจากไม่มีสมเด็จพระบรมศาสดาทรงสวดอีกต่อไปแล้ว น่าจะพากันเบิกบานยินดีที่จะได้มีส่วนทำให้พรหมเทพปีติปราโมทย์ร่าเริง จะเป็นมงคลแก่ชีวิตยิ่งกว่าปฏิเสธโดยเห็นเป็นการงมงาย พรหมเทพทั้งหลายที่ท่านมีอดีตผูกพันกับมนุษย์คนนั้นบ้างคนนี้บ้าง ในทุกชาติทุกภาษา ทุกวันนี้ท่านน่าจะมีความทุกข์ด้วยความห่วงใยมนุษย์มาก เมื่อมีการชี้ทางช่วยให้ท่านปีติปราโมทย์ร่าเริงได้เพียงด้วยการสวด **“พระมหาสมัยสูตร”** ที่สมเด็จพระบรมศาสดาเคยทรงแสดงไว้ น่าจะดีใจ

น่าจะเต็มใจปฏิบัติอย่างยิ่ง โดยอย่าลืมความสำคัญที่สุด ว่าจะสวดเพื่อให้พรหมเทพท่านเป็นสุขเบิกบาน ไม่ใช่เพื่อให้ท่านช่วยเราเองอย่างนั้นอย่างนี้ต่อไป ถ้าจะสวด **“พระมหาสมัยสูตร”** ก็ควรจะให้งดงามอย่างยิ่งด้วยตั้งจิตไว้ให้ถูกต้องงดงาม ด้วยสัญญาณที่มุ่งมั่นตอบแทนพระเดชพระคุณที่ได้รับอยู่ตลอดมาจากพรหมเทพทั้งหลายเถิด ทำอะไรได้เพื่อให้ท่านปีติปราโมทย์ร่าเริง ก็พร้อมกันทำเถิด เป็นมงคลแก่ชีวิตจิตใจผู้ทำเองแน่นอน.

วัดบวรนิเวศวิหาร กทม.

๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๗